

Rol, bevoegdheden en ethiek van de tuintherapeut

Tuintherapie is een professionele begeleidings- en behandelvorm waarbij groen en tuinactiviteiten doelgericht worden ingezet binnen een zorg- of begeleidingscontext. Deze vorm van therapie vraagt om een duidelijke afbakening van rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, zowel ten aanzien van cliënten als van andere zorgverleners.

Dit document verduidelijkt de rol van de tuintherapeut, de grenzen van het handelen en de ethische principes die aan tuintherapie ten grondslag liggen.

Tuintherapie binnen het zorgkader

Tuintherapie maakt steeds deel uit van een **bestaand zorg- of begeleidingstraject**. De tuintherapeut werkt aanvullend en ondersteunend, en nooit los van de bredere zorgcontext waarin de cliënt zich bevindt.

Dit impliceert:

- afstemming met het multidisciplinaire zorgteam
- werken binnen de missie en visie van de organisatie
- duidelijke afspraken over doelstellingen, opvolging en evaluatie

Tuintherapie is geen zelfstandige of geïsoleerde behandelvorm, maar een geïntegreerde praktijk binnen zorg, welzijn of begeleiding.

Rol en verantwoordelijkheden

Een tuintherapeut kan binnen de therapiecontext:

- cliëntgedrag observeren (stemming, motoriek, interactie, betrokkenheid)
- functioneren beschrijven en opvolgen
- therapiedoelen formuleren en evalueren
- bijdragen aan behandel- of begeleidingsplannen
- rapporteren aan andere zorgverleners

Deze taken worden uitgevoerd **binnen het afgesproken zorgkader** en in overleg met andere betrokken professionals.

Diagnostische afbakening

Een tuintherapeut:

- stelt **geen medische diagnoses**
- stelt **geen psychologische of psychiatrische diagnoses**
- stelt **geen functionele diagnoses** zoals bij kinesitherapie of ergotherapie

Diagnostiek is voorbehouden aan daartoe opgeleide en erkende zorgprofessionals (zoals artsen, klinisch psychologen, orthopedagogen, psychiaters, ergotherapeuten).

Indien een tuintherapeut zelf ook beschikt over een erkende therapeutische vooropleiding, kan hij of zij handelen binnen die **eigen professionele bevoegdheid**.

Ethiek en professionele houding

Tuintherapie vertrekt vanuit een **relationele zorgethiek**. De tuintherapeut:

- respecteert de autonomie en waardigheid van de cliënt
- bewaakt professionele grenzen
- vermijdt overschatting van de eigen rol

Transparantie, afstemming en reflectie zijn essentieel om kwaliteit en veiligheid te waarborgen.

Tuintherapie en sociale/therapeutisch tuinieren

Binnen de praktijk wordt onderscheid gemaakt tussen:

- **Horticultural Therapy (HT)**: therapie binnen een zorgtraject met doelstellingen, evaluatie en opvolging
- **Social and Therapeutic Horticulture (STH)**: welzijns- en gezondheidsbevorderende activiteiten zonder therapeutische claim

Beide vormen zijn waardevol, maar verschillen in **context, intensiteit en doelstelling**.

Traject	Focus	Behandelmethode	Opvolging en evaluatie
<p>Tuintherapie (HT: Horticultural Therapy)</p> <p>Een vorm van therapie die wordt uitgevoerd door zorgprofessionals met een erkende therapeutische vooropleiding. Tuinieren en bij uitbreiding groenactiviteiten worden ingezet als een therapeutische behandelvorm.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Therapie met planten en tuinieren als methodiek binnen gezondheidszorg om specifieke zorgnoden te behandelen - Therapeutische werking van groen/tuinieren binnen de gezondheidszorg. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gestructureerd behandelplan als onderdeel van groter zorgtraject, in overleg met multidisciplinair team - Interventies worden systematisch toegepast en gemonitord, vaak in een klinische setting of binnen een gestructureerd zorgprogramma. - Duidelijke rol voor supervisie en evaluatie van voortgang. <p>= therapeutisch behandelkader met duidelijke medische of psychologische doelstellingen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Individuele behandelplannen na intake: met meetbare doelstellingen. - Periodieke afspraken ingepland waarin voortgang besproken wordt. - Gebruik van gestandaardiseerde meetinstrumenten - Klinische evaluatie of de therapeutische doelstellingen behaald worden, en zo nodig het behandelplan aanpassen.
<p>Sociaal en therapeutisch tuinieren (STH: Social and Therapeutic Horticulture)</p> <p>Activiteiten die het welzijn en de gezondheid bevorderen, maar niet als therapie worden erkend. Deze kunnen worden begeleid door opgeleide begeleiders zonder therapeutische achtergrond.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Betekenisvolle en ondersteunende groenactiviteiten ter bevordering van welzijn, gezondheid en sociale interactie - Geen therapeutische claim 	<ul style="list-style-type: none"> - Activiteiten zijn vaak informeler en participatief van aard, dit binnen groepsactiviteiten - Groepsdoelstellingen met individuele opvolging - Geen strikt klinisch behandelplan. - Werkt vaak samen met een therapeut, maar stelt meestal zelf geen medische of psychologische diagnoses. <p>= procesgericht en ondersteunend.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Groepsgerichte benadering: groepsdynamiek - Informele check-ins of korte feedback-momenten tijdens en na de activiteiten. - Kan doelstellingen opstellen en evalueren, maar doet dit meer praktisch en procesgericht dan klinisch. - Deelnemersfeedback: kwalitatieve evaluatie, zoals tevredenheid, sociale verbinding